
**VERSLO
FINANSAVIMO
GALIMYBĖS**

Lengvatiniai kreditai

Kontaktai

AB bankas „Hansabankas“

Savanorių pr. 19, LT-2009 Vilnius
Tel. (5) 268 44 44, faks. 213 24 31
El. paštas info@hansa.lt
<http://www.hansa.lt>

AB Ūkio bankas

J. Gruodžio g. 9, LT-3000 Kaunas
Tel. (37) 30 13 01, faks. 31 31 88
El. paštas info@ub.lt
<http://www.ub.lt>

AB bankas „NORD/LB Lietuva“

J. Basanavičiaus g. 26, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 213 88 86, faks. 213 90 57
El. paštas info@nordlb.lt
<http://www.nordlb.lt>

AB Šiaulių bankas

Tilžės g. 149, LT-5400 Šiauliai
Tel. (41) 52 21 17, faks. 43 07 74
El. paštas info@sb.lt
<http://www.sb.lt>

AB Vilniaus bankas

Gedimino pr. 12, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 268 28 00, faks. 268 23 33
El. paštas info@vb.lt
<http://www.vb.lt>

UAB Sampo bankas

Geležinio Vilko g. 18 A, LT-2004 Vilnius
Tel. (5) 210 94 10, faks. 210 94 09
El. paštas info@sampo-bankas.lt
<http://www.sampo.lt>

Vokietijos banko VEREINS – UND WESTBANK AG Vilniaus skyrius

Vilniaus g. 35/3, LT-2001 Vilnius
Tel. (5) 274 53 00, faks. 274 53 07
El. paštas vereinsbank@vuw.lt
<http://www.vuw.lt>

MVĮ veiklai finansuoti atidarytos lengvatinio kredito linijos iš ES, taip pat Pasaulio banko, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, Europos investicijų banko bei kitų užsienio valstybių bankų. AB Vilniaus bankas, AB Ūkio bankas, AB Šiaulių bankas, AB bankas „NORD/LB Lietuva“, UAB Sampo bankas ir kiti Lietuvos bankai teikia lengvatinėmis sąlygomis paskolas MVĮ.

PASKOLOS PAGAL PHARE PROGRAMAS

1993 m. ES pagal I Phare programą Lietuvai suteikė 3 mln. ekiu SVV skatinėti. 1995 m. ES pagal II Phare programą Lietuvai papildomai skyrė 4 mln. ekiu lengvatinio kredito liniją MVĮ investiciniams projektams kredituoti. ES pagal I ir II Phare programas iš viso skyrė 7 mln. ekiu. Iki 2003 m. birželio 30 d. visi I ir II Phare programose dalyvaujantys komerciniai bankai suteikė 476 paskolas arba 18 092 tūkst. eurų (169 paskolos įmonėms, arba 6 180 tūkst. eurų, pagal I programą ir 307 paskolos įmonėms, arba 11 912 tūkst. eurų, pagal II programą) MVĮ investiciniams projektams finansuoti. 2003 m. birželio 15 d. I Phare programa buvo užbaigta. II Phare programa bus vykdoma iki 2005 m. birželio mėn.

Paskolos pagal I ir II Phare programas buvo skirtos maisto produktų, gėrimų ir tabako gamybai, medienos ir medinių dirbinių gamybai, viešbučiams ir restoranams, sveikatai ir socialiniam darbui, baldų gamybai ir kitoms ūkio šakoms plėtoti.

Daugiausia paskolų buvo suteikta įmonėms, kurios dirba nuo 9 iki 49 darbuotojų.

Pagrindinės Phare programų paskolų suteikimo sąlygos:

- paskolos teikiamos įmonėms, kurių privatus kapitalas sudaro ne mažiau kaip 51% kapitalo, o darbuotojų skaičius neviršija 200. Paskolos gali būti naudojamos pagrindinėms priemonėms pirkti ir su tuo susijusiam apyvartiniam kapitalui didinti;
- paskolos neteikiamos toms įmonėms, kurios verčiasi žemdirbyste, gyvulių auginimu, vien tik prekyba ar veikla, susijusia su nekilnojamaisiais daiktais;
- paskolos suma neturi viršyti 63 910 eurų vienai įmonei pagal II Phare programą. Komeraciniai bankai skatinami suteikti daugiau mažesnių paskolų – iki 15 340 eurų;
- kiekviena paskola neturi viršyti 75% bendros finansuojamo projekto vertės. Ne mažiau kaip 25% bendros projekto vertės turi būti finansuojama iš įmonės lėšų;
- paskolos teikiamos 3–10 metų laikotarpiui, atsižvelgiant į projekte numatytą jo įgyvendinimo trukmę. Palūkanos už paskolą mokamos kiekvieno ketvirčio pabaigoje. Metinė palūkanų norma yra ne didesnė kaip 8%. Pagrindinę paskolos sumą įmonė pradeda gražinti ne anksčiau kaip po vienerių metų.

Verslininkai, norintys gauti paskolas ir turintys parengę verslo planus (projektus), gali kreiptis į šiuos komercinius bankus: AB Vilniaus banką, AB Šiaulių banką ir AB Ūkio banką. Komercinis bankas atsako už tikslingą ir efektyvų paskolos panaudojimą ir jos gražinimą, todėl jis pats sprendžia, ar suteikti įmonei paskolą, atsižvelgdamas į pateiktą verslo planą (projektą), įmonės veiklą,

jus duodamą bankui užstatą, kurį būtų galima panaudoti paskolai gražinti projekto nesėkmės atveju. Įmonės pateikia bankui savo finansinės veiklos duomenis, išsipareigoja reguliariai teikti bankui finansines ataskaitas iki projekto įgyvendinimo pabaigos ir visiško paskolos gražinimo.

AB ŠIAULIŲ BANKO KREDITINĖ LINIJA

AB Šiaulių bankas, padedamas Europos Komisijos finansuojamų konsultantų, parengė ir sėkmingai įgyvendino mikrokreditavimo programą. Ši mikrokreditavimo programa skirta gamybai, prekybai ar paslaugoms, apyvartinėms lėšoms papildyti bei investiciniams projektams finansuoti.

Pagrindinės paskolų suteikimo sąlygos:

- valiuta – eurai;
- paskolos dydis – nuo 1,5 iki 30 tūkst. eurų;
- paskolos terminas – iki 3 metų;
- užstatas paskolai gauti – nekilnojamieji ir kilnojamieji daiktai, vertybiniai popieriai, trečiųjų asmenų garantijos ir laidavimai, reikalavimų, kylančių iš rašytinių sutarčių (kontraktų), teisės ir kita.

Paskolai gauti taikomos supaprastintos ir pagreitinotos procedūros:

- nereikia pateikti detalaus verslo plano;
- pateikiama trumpa (vieno lapo) paskolos paraiška;
- ar paskola bus suteikta, atsakoma per 3–4 darbo dienas, bankui pateikus reikalingus dokumentus.

AB ŪKIO BANKO KREDITINĖ LINIJA

AB Ūkio bankas yra pasirašęs finansavimo sutartis su Vokietijos bankais dėl lengvatinių kreditų teikimo MVĮ. Šios kreditinės

linijos lėšos yra skirtos MVĮ investicijoms bei apyvartinėms lėšoms finansuoti.

1. Pagal finansavimo sutartį su „DZ Bank AG“, kreditinės linijos lėšos yra skirtos MVĮ investicijoms bei apyvartinėms lėšoms finansuoti. Pagrindinės paskolų investicijoms suteikimo sąlygos:

- paskola yra skirta įrangai ir transporto priemonėms iš ES įsigyti;
- paskolos terminas – 5 metai;
- paskolos dydis – ne mažiau kaip 250 tūkst. eurų;
- ne mažiau kaip 15% projekto vertės turi būti finansuojama įmonės lėšomis;
- palūkanų normos yra sutartinės ir sudaro ne mažiau kaip EURIBOR plus 1,625% bei eksporto draudimo mokesčiai.

2. Pagal finansavimo sutartis su „Bayerische Hypo-und Vereinsbank AG“, „DZ Bank AG“ ir „Commerzbank AG“ teikiamos paskolos įrangai įsigyti. Paskolų suteikimo sąlygos:

- įsigyjamo turto kilmė – ES šalys;
- paskolos terminas – nuo 2 iki 5 metų („Bayerische Hypo-und Vereinsbank AG“ ir „DZ Bank AG“) arba nuo 3 iki 5 metų („Commerzbank AG“);
- paskolos dydis ne mažiau kaip 500 tūkst. eurų („Bayerische Hypo-und Vereinsbank AG“ ir „Commerzbank AG“) arba ne mažiau kaip 200 tūkst. eurų („DZ Bank AG“);
- ne mažiau kaip 15% projekto vertės turi būti finansuojama įmonės lėšomis.

3. Iš „DZ Bank AG“ kreditinės linijos lėšų įmonė gali gauti paskolą prekėms įsigyti. Šių paskolų suteikimo sąlygos:

- įsigytų prekių kilmė – ES šalys;
- paskolos terminas – iki 1 metų;
- paskolos dydis neribojamas.

Pagal susitarimą su konkrečia įmone AB Ūkio bankas MVĮ gali finansuoti ir kitomis sąlygomis, nei nurodyta anksčiau.

AB BANKO „NORD/LB LIETUVA“ KREDITINĖ LINIJA

2003 m. vasario mėn. AB bankas „NORD/LB Lietuva“ pasirašė sutartį su Vokietijos banku „Kreditanstalt für Wiederaufbau“ (KfW) dėl 10 mln. eurų kreditinės linijos MVĮ finansuoti. Pagrindinės paskolos suteikimo sąlygos:

- paskola skirta investiciniam projektams finansuoti;
- paskolos dydis – ne daugiau kaip 250 tūkst. eurų;
- paskolos terminas – iki 7 metų;
- paskolos grąžinimo pradžią galima atidėti iki 2 metų.

Įmonės, norinčios gauti paskolas pagal šią kreditinę liniją, turi atitikti tokius reikalavimus:

- darbuotojų skaičius turi būti ne didesnis kaip 250;
- metinė įmonės apyvarta negali viršyti 40 mln. eurų arba 27 mln. eurų bendro turto;
- paskolos neteikiamos įmonėms, kurios verčiasi azartiniais žaidimais, prekyba nekilnojamaisiais daiktais, finansinėmis paslaugomis ir su pirminėmis žemės ūkio žaliavomis susijusia veikla.

UAB SAMPO BANKO KREDITINĖ LINIJA

2002 m. pabaigoje UAB Sampo bankas, Šiaurės investicijų bankas bei Europos Tarybos vystymo bankas (*European Investment Bank*) pasirašė sutartis, pagal kurias UAB Sampo bankui suteikta 2 mln. eurų kreditinė linija moterų SVV kredituoti. Bankas pagal šią kreditavimo programą numato finansuoti apie 40 projektų. Finansuojamų projektų trukmė gali būti iki 5 metų, tačiau UAB Sampo bankas neatmeta galimybės finansuoti ir ilgesnės trukmės projektus.

2003 m. birželio 11 d. UAB Sampo bankas pasirašė sutartį su Europos investicijų banku (*European Investment Bank*) dėl 15 mln. eurų kreditinės linijos MVĮ finansuoti. Šią kreditinę liniją Europos investicijų bankas skiria pagal ES paskolų integracijai į ES programą.

Kredito linija numato labai lanksčias paskolos suteikimo sąlygas:

- paskola skiriama SVV sektoriaus stiprinimui;
- paskolos dydis neribotas;
- paskolos terminas – iki 12 metų;
- paskolos grąžinimo pradžią galima atidėti iki 3 metų.

Įmonės, norinčios gauti paskolas pagal šią kreditinę liniją, turi atitikti tokius reikalavimus:

- darbuotojų skaičius turi būti ne didesnis kaip 500 darbuotojų;
- bendras įmonės turtas turi neviršyti 75 mln. eurų.

Pagal šią kredito liniją UAB Sampo bankas bei UAB Sampo banko lizingas gali finansuoti gamybinius, paslaugų teikimo, turizmo, aplinkosaugos, energijos taupymo bei infrastruktūrinius projektus. Paskolos, skirtos finansuoti infrastruktūrinius projektus, terminas gali būti pratęsiamas net iki 15 metų, o paskolos atidėjimo laikotarpis siekia net 5 metus.

Verslininkai, norėdami gauti finansavimą pagal šią kreditinę liniją, taip pat gali naudotis UAB Sampo banko lizingo teikiamomis paslaugomis.

Įmonė, norėdama gauti paskolą iš UAB Sampo banko, turi kreiptis į banko Kreditavimo departamentą su paraiška, kurioje trumpai būtų nurodytos prašomos paskolos pageidaujamos sąlygos. Kartu su paraiška reikia pateikti papildomą informaciją, atsižvelgiant į prašomos paskolos rūšį.

AB VILNIAUS BANKO KREDITINĖ LINIJA

AB Vilniaus bankas teikia paskolas MVĮ projektams pagal ES specialiąją SVV finansavimo programą. 2002 m. vasario 18 d. AB Vilniaus bankas ir Vokietijos vystymo bankas „Kreditanstalt für Wiederaufbau“ pasirašė 10 mln. eurų paskolos sutartį MVĮ projektams finansuoti. Paskola iš dalies finansuojama Europos Tarybos vystymo banko lėšomis.

Įmonės, norinčios gauti paskolas pagal nurodytą programą, turi atitikti šiuos reikalavimus:

- darbuotojų skaičius turi būti ne didesnis kaip 250;
 - metinė apyvarta turi neviršyti 40 mln. eurų (138 mln. lt);
 - turto vertė turi būti ne didesnė kaip 27 mln. eurų (93 mln. lt);
 - paskolos neteikiamos įmonėms, kurios verčiasi azartiniais žaidimais, prekyba nekilnojamaisiais daiktais, finansinėmis paslaugomis ir su pirminėmis žemės ūkio žaliavomis susijusia veikla.
- Pagrindinės paskolų suteikimo sąlygos:
- lėšos gali būti skiriamos gamybiniam pastatams ir įrangai įsigyti, gamybiniam pastatams rekonstruoti, įrangai atnaujinti ir taisyti, nematerialiajam turtui (patentams, licencijoms) įsigyti, kitoms verslo plėtrai būtinoms išlaidoms finansuoti;
 - paskolos dydis – iki 250 tūkst. eurų;
 - paskolos terminas – iki 7 metų.

VOKIETIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS BANKO VEREINS – UND WESTBANK AG VILNIAUS SKYRIAUS KREDITINĖ LINIJA

Vokietijos Federacinės Respublikos banko VEREINS – UND WESTBANK AG Vilniaus skyrius finansuoja MVĮ

projektus tiek iš savų lėšų, tiek iš Vokietijos vystymo banko „Kreditanstalt für Wiederaufbau“ (KfW) VEREINS – UND WESTBANK AG Vilniaus skyriui suteiktos 10 mln. eurų refinansavimo linijos.

Įmonės, norinčios gauti paskolas pagal šią finansavimo programą, turi atitikti šiuos reikalavimus:

- darbuotojų skaičius turi būti ne didesnis kaip 250;
- metinė apyvarta turi neviršyti 40 mln. eurų (138 mln. lt);
- turto vertė turi būti ne didesnė kaip 27 mln. eurų (93 mln. lt).

Pagrindinės paskolų suteikimo sąlygos:

- paskolos skirtos gamybiniams pastatams ir įrangai įsigyti, gamybiniams

pastatams rekonstruoti, įrangai atnaujinti ir remontuoti, nematerialiajam turtui (patentams, licencijoms) įsigyti, apyvartiniam kapitalui (yra apribojimų KfW programai) ir kitoms verslo plėtrai būtinoms išlaidoms finansuoti;

- paskolos dydis neribojimas, tačiau KfW finansuojama paskolos dalis gali sudaryti ne daugiau kaip 250 tūkst. eurų;
- paskolos terminas – iki 10 metų;
- paskolos, finansuojamos KfW lėšomis, neteikiamos įmonėms, kurios verčiasi azartiniais žaidimais, prekyba nekilnojamaisiais daiktais, finansinėmis paslaugomis ir su pirminėmis žemės ūkio žaliavomis susijusia veikla.

Teisės aktai

Lietuvos Respublikos komercinių bankų įstatymas (Žin., 1995, Nr. 2–33, Nr. 107–2411; 1996, Nr. 19–495, Nr. 41–989, Nr. 57–1337, Nr. 65–1535, Nr. 105–2397; 1997, Nr. 33–811, Nr. 64–1504, Nr. 66–1595, Nr. 84–2092, Nr. 117–3004; 1999, Nr. 66–2119; 2000, Nr. 28–768, Nr. 29–804, Nr. 61–1836; 2001, Nr. 16–492, Nr. 21–695, Nr. 23–761, Nr. 28–896, Nr. 39–1354, Nr. 60–2140; 2002, Nr. 13–476, Nr. 33–1253, Nr. 65–2637, Nr. 65–2638; 2003, Nr. 38–1691)

Bankai

Kontaktai

Lietuvos bankas

Gedimino pr. 6, LT-2001 Vilnius
Tel. (5) 268 00 29, faks. 262 81 24
El. paštas info@lb.lt
<http://www.lb.lt>

AB bankas „Hansabankas“

Savanorių pr. 19, LT-2009 Vilnius
Tel. (5) 268 44 44, faks. 213 24 31
El. paštas info@hansa.lt
<http://www.hansa.lt>

AB Ūkio bankas

J. Gruodžio g. 9, LT-3000 Kaunas
Tel. (37) 30 13 01, faks. 31 31 88
El. paštas info@ub.lt
<http://www.ub.lt>

AB bankas „Snoras“

A. Vivulskio g. 7, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 216 27 70, faks. 231 01 55
El. paštas info@snoras.com
<http://www.snoras.com>

AB bankas „NORD/ LB Lietuva“

J. Basanavičiaus g. 26, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 213 88 86, faks. 213 90 57
El. paštas info@nordlb.lt
<http://www.nordlb.lt>

AB PAREX bankas

K. Kalinausko g. 13, LT-2009 Vilnius
Tel. (5) 266 46 00, faks. 266 46 01
El. paštas info@parex.lt
<http://www.parex.lt>

AB Šiaulių bankas

Tilžės g. 149, LT-5400 Šiauliai
Tel. (41) 52 21 17, faks. 43 07 74
El. paštas info@sb.lt
<http://www.sb.lt>

AB Vilniaus bankas

Gedimino pr. 12, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 268 28 00, faks. 268 23 33
El. paštas info@vb.lt
<http://www.vb.lt>

AB VB būsto kreditų ir obligacijų bankas

Gedimino pr. 12, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 268 23 50, faks. 268 23 50

UAB Sampo bankas

Geležinio Vilko g. 18 A, LT-2004 Vilnius
Tel. (5) 210 94 10, faks. 210 94 09
El. paštas info@sampo-bankas.lt
<http://www.sampo.lt>

UAB Medicinos bankas

Pamėnkalnio g. 40, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 264 48 00, faks. 264 48 01
El. paštas info@medbank.lt
<http://www.medbank.lt>

Užsienio bankų skyriai (filialai)

Lenkijos Respublikos AB „Kredyt Bank S.A.“ Vilniaus skyrius

Liejyklos g. 3/1, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 279 10 72, faks. 279 10 79
El. paštas info@kredytbank.lt
<http://www.kredytbank.lt>

Suomijos Respublikos banko „Nordea Bank Finland PLC“ Lietuvos skyrius

Didžioji g. 18/2, LT-2001 Vilnius
Tel. (5) 236 13 61, faks. 236 13 62
El. paštas info@nordea.lt
<http://www.nordea.lt>

Vokietijos banko VEREINS – UND WESTBANK AG Vilniaus skyrius

Vilniaus g. 35/3, LT-2001 Vilnius
Tel. (5) 274 53 00, faks. 274 53 07
El. paštas vereinsbank@vuw.lt
<http://www.vuw.lt>

Užsienio bankų atstovybės

Lenkijos „Raiffeisen bank Polska S.A.“ atstovybė Vilniuje

J. Tumo-Vaižganto g. 5, LT-2001 Vilnius
Tel. (5) 266 66 00, faks. 266 66 01

**Latvijos Respublikos AB Akciju
komercbanka „Baltikums“
atstovybė Vilniuje**

Švitrigailos g. 11 D, LT-2006 Vilnius
Tel. (5) 233 94 37, faks. 233 94 37

Lietuvos Respublikos bankų sistema sudaro centrinis bankas ir komerciniai bankai. Lietuvos Respublikoje centrinis bankas yra Lietuvos bankas. Jo steigimą ir veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymas.

Lietuvos bankas atlieka šias funkcijas:

1. Vykdo Lietuvos Respublikos pinigų emisiją.
2. Formuoja ir vykdo pinigų politiką.
3. Nustato lito kurso reguliavimo sistemą ir skelbia oficialų lito kursą.
4. Valdo, naudoja Lietuvos banko užsienio atsargas ir jomis disponuoja.
5. Atlieka valstybės išdo agento funkcijas.
6. Išduoda bei atšaukia licencijas Lietuvos Respublikos kredito įstaigoms ir prižiūri jų veiklą, taip pat išduoda ir atšaukia leidimus steigti užsienio valstybių kredito įstaigų skyrius bei atstovybes ir jiems veikti, prižiūri užsienio valstybių kredito įstaigų skyrių, veikiančių Lietuvos Respublikoje, veiklą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

7. Nustato Lietuvos Respublikos kredito įstaigų ir užsienio valstybių kredito įstaigų skyrių, veikiančių Lietuvos Respublikoje, finansinės apskaitos principus ir atskaitomybės tvarką.

8. Kuria ir valdo tarpbankinę lėšų pervedimo sistemą ir nustato reikalavimus tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos dalyviams.

9. Renka pinigų ir bankų, mokėjimų balanso, Lietuvos finansinės ir su ja susijusios statistikos duomenis, diegia šios statistikos surinkimo, atskaitomybės, jos skelbimo standartus, sudaro Lietuvos Respublikos mokėjimų balansą.

KOMERCINIAI BANKAI

Lietuvos komerciniai bankai yra steigiami ir veikia pagal Lietuvos Respublikos komercinių bankų įstatymą.

Komercinis bankas yra akcinio kapitalo pagrindu veikianti įmonė, kuri verčiasi indėlių bei kitų grąžintinų lėšų priėmimu ir paskolų teikimu bei prisiima su tuo susijusią riziką ir atsakomybę, taip pat verčiasi kita Komercinių bankų įstatyme nustatyta veikla. Banko steigėjais gali būti Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių fiziniai ir juridiniai asmenys bei užsienio bankai.

Lietuvoje šiuo metu veikia 10 komercinių bankų, 3 užsienio valstybių bankų skyriai (filialai) ir 2 užsienio valstybių bankų atstovybės.

Lietuvos komerciniai bankai, norėdami suteikti vis daugiau paslaugų savo klientams bei siekdami gauti daugiau pajamų, plečia veiklą ir steigia dukterines įmones: lizingo bei turto valdymo bendroves, draudimo bendroves.

Bankų klientams svarbu, kad jų pasirinktas bankas būtų patikimas ir atitiktų jų poreikius, todėl kiekvienas komercinis bankas siekia:

- stiprinti finansines pozicijas;
- užmegzti ir plėtoti ilgalaikius ryšius su klientais;
- teikti kokybiškas, patrauklias, įvairias paslaugas ir produktus bei juos tobulinti.

Kiekvienas komercinis bankas, bet kuriam interesantui pageidaujant, gali suteikti tokias paslaugas ir atlikti šias bankines operacijas:

1. Atidaryti sąskaitas nacionaline ir užsienio valiuta.
2. Priimti indėlius (taupomuosius, terminuotus, iki pareikalavimo) nacionaline ir užsienio valiuta.
3. Atlikti kasos operacijas (priimti ir

išduoti pinigus banko kasoje, priimti inkaso dokumentus).

4. Supirkti, parduoti bei konvertuoti įvairias užsienio valiutas.

5. Atlikti tarptautinius atsiskaitymus (tarptautiniais pavedimais, akredityvais ir čekiais) per bankus korespondentus.

6. Tarpininkauti perkant ir parduodant Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinius popierius ir įmonių akcijas.

7. Supirkti, parduoti, inkasuoti kelioninius ir vardinius čekius bei vekselius.

8. Suteikti kreditus ir paskolas.

9. Teikti paslaugas ir konsultacijas bankų veiklos, finansų ir kliento investicijų tvarkymo klausimais.

10. Išduoti piniginius laidavimus, garantijas (vienkartinės ir ilgalaikės banko garantijas) ir kitus laidavimo įsipareigojimus (banko rekomendacijas).

11. Išduoti ir aptarnauti mokėjimų korteles.

12. Nuomoti individualius seifus, priimti saugoti vertybes bei vertybinius popierius.

Paslaugos suteikiamos ar operacijos atliekamos pagal kiekvieno banko nustatytus įkainius, kuriuos galima sužinoti pasirinktame komerciniame banke. Kai kurios paslaugos ar operacijos atliekamos be jokio mokesčio (pvz., sąskaitos atidarymas bei aptarnavimas).

UŽSIENIO VALSTYBIŲ BANKŲ SKYRIAI (FILIALAI)

Užsienio banko skyrius (filialas) yra užsienio valstybės banko padalinys, veikiantis šio banko vardu Lietuvoje ir atliekantis bent vieną banko operaciją pagal banko įgaliojimą. Už jo sandorius ir veiklą bankas atsako visu savo turtu.

1997 m. rugsėjo mėn. Lietuvoje buvo įregistruotas pirmasis užsienio valstybės banko – „Kredit Bank S.A.“ (Lenkija)

skyrius. Šio banko skyrius Vilniuje atlieka visas bankines operacijas ir aptarnauja tiek fizinius, tiek juridinius asmenis. Skyriaus paslaugos itin priimtinos toms Lietuvos įmonėms, kurios perka ar parduoda prekes Lenkijoje. Visi šio banko atsiskaitymai atliekami Lenkijos zlotais, todėl Lietuvos įmonėms nekyla valiutų keitimo sunkumų.

2000 m. Lietuvoje savo skyrių įsteigė Suomijos bankas „Nordea Bank Finland Plc“, o 2001 m. sausio mėn. – Vokietijos bankas VEREINS – UND WESTBANK AG.

UŽSIENIO VALSTYBIŲ BANKŲ ATSTOVYBĖS

Užsienio banko atstovybė yra teritorinis užsienio valstybės banko padalinys, kuris atstovauja šiam bankui, tačiau neatlieka banko operacijų ir nesiverčia kita ūkine komercine veikla.

Šiuo metu Lietuvoje veikia 2 užsienio valstybių bankų atstovybės:

1. Lenkijos „Raiffeisen bank Polska S.A.“ atstovybė Vilniuje.

2. Latvijos Respublikos AB Akciju komercbanka „Baltikums“ atstovybė Vilniuje.

FINANSAVIMO PASLAUGOS

Norintiems pradėti savo verslą bei verslo atstovams vienos iš svarbiausių paslaugų, kurias teikia komerciniai bankai, yra verslo finansavimo paslaugos. Bankų teikiamos pagrindinės finansavimo paslaugos yra šios:

- paskolos;
- overdraftai;
- garantijos ir laidavimai;
- prekybos finansavimas.

Toliau pateikiama smulkesnė informacija apie anksčiau nurodytas finansavimo paslaugas.

Paskolos. Paskolų teikimas įmonėms yra svarbiausias bankų vaidmuo finansuojant verslą. Lengvatiniai kreditai yra viena iš paskolų formų (išsamiau apie lengvatinius kreditus MVI – informacinėje temoje „Lengvatiniai kreditai“).

Bankai teikia šių rūšių paskolas:

- trumpalaikes paskolas, kurios paprastai suteikiamos laikotarpiui iki 1 metų ir dažniausiai skiriamos įmonių apyvartinėms lėšoms papildyti;
- vidutinio laikotarpio ir ilgalaikes paskolas, kurios suteikiamos verslo investiciniams projektams finansuoti. Vidutinio laikotarpio paskolos suteikiamos laikotarpiui nuo 1 iki 5 metų, o ilgalaikės – daugiau kaip 5 metams;
- kredito limitus. Tai tokia finansavimo forma, kai bankas skiria verslui tam tikras lėšas, kurios, esant būtinumui, atlaikytų pinigų srauto atoslūgius.

Norint gauti paskolą iš banko, būtina jame atsidaryti atsiskaitomąją (einamąją) sąskaitą. Paskolai gauti bankui paprastai pateikiami šie dokumentai:

- banko nustatytos formos prašymas paskolai gauti;
- įmonės steigimo sutarties, registracijos dokumentų, įmonės įstatų (su pakeitimais ir papildymais) kopijos, kurios turi būti notariškai patvirtintos;
- įmonės įstatuose nurodytos veiklos licencija, jei ši veikla licencijuojama pagal įstatymą;
- pažyma apie įmonės išipareigojimus Sodrai;
- Valstybinės mokesčių inspekcijos pažyma apie įsiskolinimus valstybės biudžetui;
- aiškinamasis raštas apie trumpalaikės paskolos panaudojimą;
- investicinis projektas arba veiklos (verslo) planas;
- finansinės ataskaitos: 2 paskutinių metų ketvirtiniai ir metiniai balansai,

pelno (nuostolio) ataskaitos, finansinės būklės pakitimų (pinigų srautų) ataskaitos. Įmonės, neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, pateikia pajamų deklaracijas;

- dokumentai, pagrindžiantys paskolos panaudojimą – sutartys, sąskaitos, sąmatos, leidimai statybai (rekonstrukcijai) ir kt.;
- įmonės visuotinio akcininkų susirinkimo ar kito valdymo organo (pagal įstatus) dokumentai:

1) išrašas iš susirinkimo, kuriame buvo nutarta gauti paskolą banke, įkeisti įmonės turtą ir paskirti asmenis, įgaliotus pasirašyti sutartis su banku, protokolo;

2) susirinkime dalyvavusių asmenų sąrašas;

3) dokumentai, įrodantys, kad susirinkimo dalyviams buvo tinkamai pranešta apie šaukiamą susirinkimą;

4) išrašas iš įmonės valdybos ar kitų valdymo organų, turinčių akcininkų susirinkimo suteiktus įgaliojimus, posėdžio, kuriame nutarta gauti paskolą banke, įkeisti įmonės turtą ir paskirti asmenis, įgaliotus pasirašyti sutartis su banku, protokolo;

5) išrašas iš įmonės valdymo organų posėdžio, kuriame buvo paskirtas įmonės vadovas, protokolo;

- asmenų, įgaliotų pasirašyti sutartis su banku, pasų kopijos;
- parašų pavyzdžių kortelė, patvirtinta notaro;
- AB ir UAB akcininkų (TŪB ir KŪB narių) sąrašas, kuriame nurodytas kiekvieno akcininko turimų įmonės akcijų skaičius (dalių dydis);
- kiti dokumentai, atsižvelgiant į pasirinkto banko reikalavimus.

Ilgalaikės mikropaskolas pradėjo teikti AB Šiaulių bankas. Norint gauti šias paskolas, nereikia pateikti verslo plano, be to, taikomos supaprastintos ir pagreitinotos

paskolų gavimo procedūros (išsamiau apie mikropaskolas – informacinėje temoje „Lengvatiniai kreditai“).

Paskolos grąžinimui užtikrinti įmonė hipotekos įstaigoje įkeičia nekilnojamuosius ar kilnojamuosius daiktus, kurių vertę nustato bankui priimtini turto vertintojai. Įkeičiamas turtas turi būti apdraustas banko naudai visam paskolos laikotarpiui bankui priimtinoje draudimo bendrovėje. Jei įmonei suteikiamos paskolos grąžinimą užtikrina kitas turto įkeitėjas, garantas ar laiduotojas, jis bankui turi pateikti visus dokumentus, kurių bankas reikalauja suteikdamas paskolą, išskyrus veiklos (verslo) planą ir paskolos panaudojimą pagrindžiančius dokumentus. Paskolų garantijas bankams teikia UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (išsamiau apie paskolų garantijas – informacinėje temoje „Investicijų ir verslo garantijos“).

Bankas įvertina kliento riziką ir priima sprendimą dėl paskolos suteikimo. Teigiamo sprendimo atveju bankas su klientu sudaro paskolos sutartį, įstatymų nustatyta tvarka įregistruoja hipotekos arba kilnojamųjų daiktų įkeitimo lakštus (ar juridškai išformina kitokią paskolos užtikrinimą). Paskola išduodama, apmokant iš paskolinės sąskaitos kliento pateiktus mokėjimo pavedimus, atitinkančius paskolos tikslą. Prie mokėjimo pavedimų pridedami dokumentai (PVM sąskaitos faktūros, sutartys, važtaraščiai ir kt.), nurodantys mokėjimo pagrindą.

Paskolos gali būti grąžinamos lygiomis dalimis pagal paskolos sutartyje nurodytą grąžinimo grafiką arba vienu mokėjimu paskolos laikotarpio pabaigoje. Palūkanos už suteiktą paskolą gali būti pastovios visą paskolos laikotarpį arba kintamos, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių palūkanų normą arba Londono tarpbankinę vidutinę palūkanų normą

LIBOR, pridedant banko maržą. Palūkanas už suteiktą paskolą klientas moka kiekvieną mėnesį ar ketvirtį paskolos sutartyje nurodyta tvarka.

Ilgalaikės paskolos grąžinimo pradžia gali būti atidedama nuo 6 iki 12 mėnesių nuo paskolos sutarties datos, atsižvelgiant į finansuojamo projekto įgyvendinimo trukmę bei pobūdį. UAB Sampo bankas paskolos grąžinimo pradžia gali atidėti iki 2 metų. Ilgalaikė paskola gali būti grąžinama dalimis kas mėnesį arba kas ketvirtį.

Pagal Lietuvos banko duomenis, 2002 m. gegužės mėn. paskolų litais vidutinė metų palūkanų norma buvo 6,62%, o 2003 m. gegužės mėn. – 6,18%.

Overdraftas. Overdraftas yra tokia kreditavimo forma, kai sutartimi tarp banko ir kliento nustatomas overdrafto limitas – kliento teisė sutartą laikotarpį turėti savo banko sąskaitoje nustatyto dydžio debetinių likutį, kurį klientas naudoja mokėjimams vykdyti, esant įplaukų į jo banko sąskaitą netolygumams. Overdraftas suteikiamas tik patikimiems, ilgai su banku bendradarbiaujantiems klientams.

Garantijos ir laidavimai. Garantijos ir laidavimai yra raštiški sandoriai, kuriais bankas įsipareigoja atsakyti pareiškėjo ar kito asmens kreditoriui, jei tas asmuo, už kurį garantuojama arba laiduojama, neįvykdys savo prievolės ar jos dalies. Garantiją bankas išleidžia iš savo kliento nuosavų lėšų, deponuotų specialioje sąskaitoje arba iš banko jam atidarytos kreditinės linijos (suteiktos paskolos).

Prekybos finansavimas. Prekybos finansavimas įmonėms patogus tais atvejais, kai dėl prekybos operacijos pobūdžio ir specifikos naudoti trumpalaikę paskolą ar overdraftą finansiniu bei laiko atžvilgiu nenaudinga. Prekybos finansavimo atvejais įkeičiamos pačios prekės arba jų lydimieji dokumentai.

APSIDRAUDIMO NUO VALIUTŲ RIZIKOS PRIEMONĖS

Pastaruoju metu Lietuvoje vyksta svarbūs Lietuvos finansų rinkos pokyčiai tiek didelių bei MVĮ, tiek eksportuotojų ir importuotojų atžvilgiu.

Daugelis šalies eksportuotojų buvo sudarę ilgalaikes eksporto sutartis eurais dar iki bazinės valiutos pakeitimo. Jiems lito kursas parankus tuo, kad nereikia spėlioti, kokios bus jų pajamos už parduotą produkciją eurais. Tačiau Lietuvos įmonės, importuojančios žaliavas iš Rytų Europos šalių, dažniausiai atsiskaito JAV doleriais. Kintant JAV dolerio kursui jos galėjo patirti didelių nuostolių. Taigi šioms įmonėms būtina valdyti valiutų riziką ir taikyti apsidraudimo nuo valiutų rizikos priemones, dažnai vadinamas išvestiniais sandoriais. Išvestiniai sandoriai yra 3 rūšių:

- išankstiniai sandoriai;
- pasirinkimo sandoriai;
- apsiikeitimo sandoriai.

Šiuo metu populiariausia apsidraudimo nuo valiutų rizikos priemonė yra **išankstinis valiutinis sandoris** (angl. *forward*). Išankstinis sandoris – valiutų keitimo sandoris, suteikiantis šalims teisę pirkti-parduoti nurodytas valiutas ateityje pagal sandorio sudarymo dieną susitartą valiutų kursą. Jeigu einamasis valiutų kursas (įmonės atžvilgiu) po tam tikro laikotarpio taps palankesnis, nei numatytas išankstiniame sandoryje, įmonei teks atsisakyti naudos dėl šio pokyčio.

Valiutų kursas išankstiniuose sandoriuose nėra pagrįstas spėjimu – jis apskaičiuojamas tiksliai pagal formulę.

Daugelis mano, kad išankstiniai sandoriai yra brangi apsidraudimo nuo valiutų rizikos priemonė, tačiau taip nėra, nes bankas nusistato tokią pat pelno maržą, kaip ir keisdamas valiutą, kai už

produkciją atsiskaitoma nedelsiant. Tačiau bankas, kai atsiskaitoma nedelsiant, gali nustatyti didesnę maržą išankstiniams sandoriams nei valiutos keitimui dėl to, kad išvelgia didesnę konkrečios įmonės išpareigojimų neįvykdymo riziką. Dėl šios priežasties įmonė turėtų pasiteirauti, kokius valiutų kursus išankstiniuose sandoriuose siūlo bankas. Bankas, siekdamas apsidrausti nuo įmonės išpareigojimų nevykdymo, kiekvienai įmonei nustato išankstinio sandorio limitą (toliau – limitas), nuo kurio priklauso sandorio terminas ir maksimali suma. Be šio limito bankas pasitikėjimo pagrindais negali sudaryti išankstinio sandorio. Bankai limitui nustatyti iš kliento reikalauja pateikti:

- balansą ir pelno/nuostolio ataskaitą;
- informaciją apie praeitų metų debitorius ir kreditorius;
- informaciją apie pagrindinius įmonės akcininkus ir kt.

Limitas nustatomas per 1–2 savaites nemokamai. Įmonės prašymas nustatyti limitą jos nepareigoja sudaryti išankstinį sandorį. Todėl įmonė, žinodama, kad ateityje bus sudaromi prekių pirkimo-pardavimo sandoriai užsienio valiuta, iš anksto gali sužinoti kiekvieno banko jai nustatytą limitą, o sudarius prekių pirkimo-pardavimo sandorį, jai nereikės gaišti laiko dėl informacijos apie limitą.

Išankstinio sandorio terminą, atsižvelgdama į poreikius, pasirenka įmonė.

Lietuvoje išankstiniai sandoriai dažniausiai sudaromi tik konvertuojamoms valiutoms pirkti-parduoti, taip pat Vidurio Europos ir Baltijos šalių valiutoms.

Valiutiniai pasirinkimo sandoriai (angl. *option*) – tai sandoriai, suteikiantys teisę, bet ne išpareigojimą, pirkti ar parduoti sutartą valiutos sumą už sandorio sudarymo dieną sutartą kainą. Šis sandoris

leidžia įmonei pasirinkti, ar valiutą keisti pagal pasirinkimo sandoryje numatytą kursą, ar pagal rinkos kursą.

Už įgytą pasirinkimo teisę įmonė sumoka bankui komisinį mokestį, kuris yra kompensacija už banko patiriamą riziką. Šis mokestis vadinamas sandorio kaina. Pasirinkimo sandoris ir yra patrauklus įmonei tuo, kad įmonė gali prarasti tik sumokėtą komisinį mokestį, t. y. nuostoliai yra riboti, o nauda iš palankaus valiutų kurso pasikeitimo – neribota.

Sudarydama pasirinkimo sandorį įmonė pati pasirenka kursą, kuriuo bus perkama ar parduodama valiuta ateityje. Tačiau nuo pasirinkto kurso priklausys komisinis mokestis: kuo palankesnę kursą pasirenks įmonė, tuo komisinis mokestis bus didesnis. Dažniausiai įmonės pasirenka išankstinį arba tos dienos kursą.

Pasirinkimo sandorio terminą, atsižvelgdama į poreikius, pasirenka pati įmonė.

Pasirinkimo sandoriai sudaromi konvertuojamomis valiutomis, taip pat kai kuriomis Vidurio Europos ir Baltijos šalių valiutomis.

Apsikeitimo valiutomis sandoriai (angl. *swap*) – tai apskeitimo valiutomis tam tikram laikotarpiui sandoriai. Kai įmonė turi vienos valiutos perteklių ir jai reikia kitos valiutos, naudinga sudaryti apskeitimo valiutomis sandorį. Įmonė bankui parduoda jai tuo metu nereikalingą valiutą, įsipareigodama ateityje ją nupirkti.

Apsikeitimo sandoris leidžia optimaliai panaudoti įmonės lėšas, padidinti apyvartines lėšas norima valiuta, panaudojant tuo momentu nereikalingas lėšas kitomis valiutomis ir išvengiant valiutų rizikos.

Teisės aktai

Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymas (Žin., 1994, Nr. 99–1957; 2001, Nr. 28–890; 2003, Nr. 27–1079, Nr. 38–1710)

Lietuvos Respublikos komercinių bankų įstatymas (Žin., 1995, Nr. 2–33, Nr. 107–2411; 1996, Nr. 19–495, Nr. 41–989, Nr. 57–1337, Nr. 65–1535, Nr. 105–2397; 1997, Nr. 33–811, Nr. 64–1504, Nr. 66–1595, Nr. 84–2092, Nr. 117–3004; 1999, Nr. 66–2119; 2000, Nr. 28–768, Nr. 29–804, Nr. 61–1836; 2001, Nr. 16–492, Nr. 21–695, Nr. 23–761, Nr. 28–896, Nr. 39–1354, Nr. 60–2140; 2002, Nr. 13–476, Nr. 33–1253, Nr. 65–2637, Nr. 65–2638; 2003, Nr. 38–1691)

Papildomi finansavimo šaltiniai

Kontaktai

UAB „VB Rizikos kapitalo valdymas“

Jogailos g. 10, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 268 24 08, faks. 268 24 02
El. paštas office@vbrkv.lt
<http://www.vbrkv.lt>

UAB „Šiaulių banko investicijų valdymas“

Vilniaus g. 167, LT-5400 Šiauliai
Tel. (41) 42 92 27, (5) 272 24 77,
faks. 263 61 44
El. paštas valdymas@sb.lt
<http://www.sb.lt>

Baltijos mažų ir vidutinių įmonių fondas

Goštauto g. 40, LT-2009 Vilnius
Tel. (5) 236 27 29, 236 27 83, faks. 236 27 84
El. paštas skirmantas.miliauskas@balt-cap.com
<http://www.baltcap.com>

Hanseatic Capital

(dukterinė Baltijos ir Amerikos verslo fondo įmonė)
K. Kalinausko g. 2 B (II aukštas), LT-2009 Vilnius
Tel. (5) 262 94 00, faks. 261 46 90
El. paštas petras@balaef.lt, linas@balaef.lt
<http://www.hanseaticcapital.net>
<http://www.balaef.lt>

Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas

Lukiškių g. 5–201, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 261 19 78, 215 09 66, faks. 212 45 35
El. paštas laaif@iti.lt
<http://www.laaif.lt>

Besiplečiančioms MVĮ dažnai nepakanka kapitalo plėtrai, o skolintis iš bankų yra gana sudėtinga, todėl joms reikia papildomų finansavimo šaltinių. Tokiu atveju MVĮ, ypač toms, kurioms dėl didesnės veiklos rizikos sunku gauti finansinę paramą iš bankų, gali padėti rizikos kapitalo srityje dirbančios įmonės: UAB „VB Rizikos kapitalo valdymas“, UAB „Šiaulių banko investicijų valdymas“, „Hanseatic Capital“ (dukterinė Baltijos ir Amerikos verslo fondo įmonė) ir Baltijos mažų ir vidutinių įmonių fondas (toliau – fondai). Šie fondai išgyja dalį finansuojamos įmonės akcijų ir prisiima gerokai didesnę įmonės veiklos rizikos dalį nei bankai, teikiantys paskolas. Į fondus paprastai kreipiasi inovacinės MVĮ, kurioms reikia investicijų technologiniams įrenginiams įsigyti, naujoms gamybos linijoms paleisti ar didele rizika pasižyminčiam verslui finansuoti.

Šioje temoje pateikiama informacija apie fondų investavimo sąlygas. Taip pat rasite informaciją apie Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondą, kuris, skirtingai nei anksčiau minėti fondai, teikia lengvatines paskolas ir palūkanų subsidijas investiciniams aplinkos apsaugos projektams vykdyti.

UAB „VB RIZIKOS KAPITALO VALDYMAS“

UAB „VB Rizikos kapitalo valdymas“ (VB RKV) yra dukterinė AB Vilniaus banko įmonė, investuojanti į įmonių akcinį kapitalą. Įmonės finansuojamos, išgyjant naują akcijų emisiją arba išgyjant akcijas iš įmonės savininkų. VB RKV taip pat

teikia pasitikėtines (subordinuotas) paskolas su teise įsigyti įmonės akcijų.

VB RKV neišskiria prioritetinių investicijoms skirtų ekonominės veiklos rūšių. Be to, nagrinėjami įmonių, norinčių ne tik plėtoti verslą, bet ir pradėti gaminti naujus produktus ar teikti naujas paslaugas, projektai.

VB RKV investavimo kriterijai:

- investuojama nuo 1 mln. iki 8 mln. Lt. Jei yra poreikis, VB RKV padeda pritraukti papildomų lėšų;
- investuojama įsigyjant ne daugiau kaip 50% įmonės akcijų;
- įsigyjomis akcijomis VB RKV disponuoja 3–7 metus. Vėliau turimos akcijos parduodamos kitam investuotojui.

VB RKV, siekdamas prisidėti prie sėkmingos įmonių plėtros, teikia finansines konsultacijas, padeda surasti naujų verslo partnerių.

UAB „ŠIAULIŲ BANKO INVESTICIJŲ VALDYMAS“

Finansines paslaugas teikianti UAB „Šiaulių banko investicijų valdymas“ (ŠBIV) finansuoja MVĮ akcijų įsigijimą ir išperkamuosius sandorius, įmonių restruktūrizavimą, plėtrą ir kt. Be to, ŠBIV teikia paslaugas ir pertvarkant įmonės akcininkų sudėtį. ŠBIV savo lėšomis nuperka akcijų paketus, kuriuos norėtų įsigyti kiti įmonės akcininkai, vadovai, kitos įmonės ar asmenys, bet dėl įvairių priežasčių tuo metu to padaryti negali, ir išipareigoja po sutarto laiko jiems perparduoti akcijas. Tapusi įmonės akcininke, ŠBIV tiesiogiai į jos valdymą nesikiša, tačiau konsultuoja vadovus, rūpinasi lėšų pritraukimu, siekia kuo geriau organizuoti įmonės veiklą, didinti jos apyvartą ir pelningumą. Augant įmonės pelnui, didėja akcininkų pajamos, todėl jie gali lengviau sukaupiti lėšų akcijoms išpirkti.

Toks finansavimo būdas nemažai da-

liai verslininkų yra priimtinesnis už skolinimąsi iš banko. Verslininkas, paėmęs kreditą iš banko, kredito negražinimo riziką prisiima sau, bankui įkeisdamas turtą. Negražinus kredito, įkeistas turtas tampa banko nuosavybe. Renkantis ŠBIV finansavimo schemą, iš akcijų išpirkėjų, sutartyje nustatytu laiku negalinčių išpirkti akcijų, nereikalaujama užstato ar įkeitimo.

ŠBIV investavimo kriterijai:

- projekto dydis – nuo 50 tūkst. iki 400 tūkst. Lt, atskirais atvejais – iki 1 mln. Lt;
- finansuojama projekto dalis – iki 95%;
- investavimo terminas – nuo 2 iki 4 metų;
- įmonės vadovybė turi būti pajėgi įgyvendinti investicinį projektą.

BALTIJOS MAŽŲ IR VIDUTINIŲ ĮMONIŲ FONDAS

Baltijos mažų ir vidutinių įmonių fondas (*Baltic Small and Medium Sized Enterprise Fund*) (BMVIF) siekia investuoti į Lietuvos, Latvijos ir Estijos privačias MVĮ. Investuojama į įmonės akcinį kapitalą, dažniausiai įsigyjant naują akcijų emisiją.

BMVIF investuoja į Baltijos šalyse veikiančias įmones, atitinkančias šiuos kriterijus:

- įmonės, kurių apyvarta per metus sudaro ne daugiau 40 mln. eurų, turtas – 27 mln. eurų, įmonėje dirba ne daugiau kaip 250 darbuotojų;
- privačios įmonės, siekiančios plėstis;
- privatizuotos įmonės;
- įmonės, kurioms reikalingi partneriai, galintys padėti finansiniais ištekliais ar pasidalyti vadybos patirtimi.

BMVIF investavimo į akcininkų nuosavybę sąlygos:

- investuojama suma į įmonę sudaro nuo 300 tūkst. iki 1 mln. eurų;
- įsigytas akcijas BMVIF valdo 3–5 metus. Praėjus šiam laikotarpiui, BMVIF savo dalį akcijų parduoda strateginiam investuotojui, įmonės vadovybei arba kitiems įmonės akcininkams.

BMVIF atstovas aktyviai dalyvauja įmonių valdybos ar stebėtojų tarybos veikloje.

BMVIF neinvestuoja į įmones, kurių pagrindinė veikla yra azartiniai lošimai, ginklų, stiprių alkoholinių gėrimų gamyba, finansinės paslaugos, nekilnojamieji daiktai arba gamtai žalinga veikla.

„HANSEATIC CAPITAL“

„Hanseatic Capital“ (dukterinė Baltijos ir Amerikos verslo fondo (*Baltic-American Enterprise Fund*) įmonė) (HC) misija yra finansuoti privataus sektoriaus plėtrą Baltijos valstybėse, tęsiant savo, kaip patikimo finansų partnerio augimo siekiančioms privačioms įmonėms, veiklą.

HC investuoja į vidutines įmones, užimančias aiškiai apibrėžtą nišą vidaus ar užsienio rinkoje, turinčias kvalifikuotus vadovus, augimo perspektyvas ir atitinkančias HC investavimo kriterijus. Taip pat gali kauptis įmonės, kurios, ieškodamos papildomų finansavimo šaltinių, susiduria su užstato problema.

Pagrindiniai investavimo kriterijai:

- į vieną įmonę investuojama nuo 500 tūkst. iki 1,5 mln. eurų;
- didesnių lėšų reikalaujantys projektai analizuojami kartu su kitomis institucijomis – potencialiomis investuotojomis;
- investuojama 3–7 metams;
- investuojama suteikiant pasitikėtines (subordinuotas) paskolas, turinčias akcinio kapitalo bruožų (pavyzdžiui, paskola gali būti konvertuojama į

akcijas). Šios paskolos grąžinimo laikotarpiu paskolos gavėjas moka tik palūkanas, o visa paskola grąžinama paskolos grąžinimo laikotarpio pabaigoje. Taip pat HC teikia pasitikėtines (subordinuotas) paskolas, taikydama aukštas palūkanas, konvertuojamąsias paskolas, investuoja į privilegijuotąsias akcijas.

HC finansuojamų projektų rūšys:

- gamybos ir paslaugų plėtros projektai (investuojama į gamybos priemones, apyvartinį kapitalą arba įsigijamos kitos įmonės);
- vadovų, norinčių įsigyti įmonę, finansavimo projektai.

HC neinvestuoja į įmonės steigimo ar pradinių jos veiklos etapų projektus (metinė apyvarta turėtų būti didesnė nei 3 mln. litų), taip pat į įmones, kurių pagrindinė veikla yra azartiniai lošimai, ginklų, stiprių alkoholinių gėrimų gamyba arba gamtai žalinga veikla, kuriose valstybė turi kontrolinį akcijų paketą.

LIETUVOS APLINKOS APSAUGOS INVESTICIJŲ FONDAS

Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas (LAAIF) finansuoja visuomeninio ir privataus sektoriaus investicinius aplinkos apsaugos projektus (toliau – investicinius projektus), mažinančius neigiamą ūkinės veiklos įtaką aplinkai, užtikrinančius aplinkosauginio efekto tęstinumą bei atitinkančius Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos strategiją.

Investicinius projektus LAAIF remia teikdamas lengvatines paskolas bei subsidijuodamas palūkanas.

Lengvatinės paskolos. LAAIF išduodamos paskolos yra formuojamos LAAIF ir komercinio banko arba lizingo bendrovės lėšomis. Paramos gavėjas, gavęs finansinę paramą iš LAAIF ir lizingo

bendrovės, turi galimybę išperkamosios nuomos būdu už mažesnes nei rinkos palūkanas įsigyti įrangą, transporto priemonių ir kito turto, reikalingo investiciniam projektui įgyvendinti.

Pagrindinės lengvatinių paskolų teikimo sąlygos yra šios:

- paskola negali viršyti 80% investicinio projekto vertės. Likusios projekto vertės finansavimą užtikrina pats paramos gavėjas;
- maksimali LAAIF lėšomis finansuojama paskolos suma gali sudaryti ne daugiau kaip 2 mln. Lt vienam investiciniam projektui;
- už paskolos dalį, finansuojamą LAAIF lėšomis, LAAIF ima su klientu sutarto dydžio palūkanas (iki 4%);
- maksimalus paskolos grąžinimo laikotarpis – 7 metai, tačiau jis negali viršyti investicinio projekto atsipirkimo laiko;
- jei yra pagrindas, paskolos grąžinimo pradžia gali būti atidedama 2 metams;
- paskolos teikiamos nacionaline valiuta – litais bei užsienio valiuta.

Palūkanų subsidijos. LAAIF subsidijuoja investicinių projektų palūkanas tik vieną kartą. Jei paramos gavėjas jau anksčiau yra gavęs tokią paramą iš LAAIF, tokiu atveju paramos gavėjas gali gauti tik lengvatinę paskolą.

Pagrindinės palūkanų subsidijų teikimo sąlygos:

- LAAIF subsidijuoja paskolos dalies, kurią suteikė bankas arba lizingo bendrovė, palūkanas;
- LAAIF gali subsidijuoti iki 100% banko arba lizingo bendrovės lėšomis suteiktos paskolos palūkanų, tačiau ne daugiau kaip 200 tūkst. Lt vienam projektui;

- palūkanos už paskolos dalį, kurią suteikė bankas arba lizingo bendrovė, subsidijuojamos ne ilgiau kaip pirmus dvejus projekto įgyvendinimo metus;
- LAAIF ima 5% dydžio vienkartinį administravimo mokestį nuo subsidijuojamos palūkanų sumos;
- palūkanų subsidijos gali būti teikiamos tik nacionaline valiuta – litais.

Finansuojamų investicinių projektų rūšys:

1. Vandenių taršos mažinimo projektai:
 - nuotekų valymo įrenginių statyba ir rekonstrukcija;
 - nuotekų surinkimo sistemų diegimas;
 - nuotekų kiekio gamyboje mažinimas ar teršalų koncentracijos nuotekose mažinimas;
 - kiti vandens taršos mažinimo projektai.
2. Atliekų tvarkymo projektai:
 - atliekų surinkimo, rūšiavimo ir šalinimo sistemų įdiegimas bei plėtimas;
 - antrinis atliekų panaudojimas;
 - atliekų susidarymo gamyboje mažinimas;
 - kiti atliekų tvarkymo projektai.
3. Atmosferos taršos mažinimo projektai:
 - katilinių rekonstrukcija, keičiant kuro rūšį į mažiau aplinką teršiančią;
 - naujų technologijų, mažinančių teršalų patekimą į atmosferą, įdiegimas pramonėje;
 - aplinkosauginės įrangos, mažinančios teršalų patekimą į atmosferą iš gamybinų patalpų, įdiegimas;
 - atsinaujinančių energijos šaltinių projektai;
 - kiti atmosferos taršos mažinimo projektai.

Kredito unijos

Kontaktai

Asociacija Lietuvos kredito unijos

K. Donelaičio g. 2–314, LT-3000 Kaunas

Tel. (37) 20 96 37, faks. 20 04 54

El. paštas alku@lku.lt

<http://www.lku.lt>

Lietuvos centrinė kredito unija

K. Donelaičio g. 2–314, LT-3000 Kaunas

Tel. (37) 20 96 37, faks. 20 04 54

El. paštas alku@lku.lt

<http://www.lku.lt>

Visame pasaulyje savo veiklą intensyviai plėtoja kredito unijos: teikia finansines paslaugas, remdamos verslo, ypač smulkaus, pradžią ir plėtrą, vykdo įvairius finansavimo projektus.

Lietuvoje kredito unijos pradėjo veikti nuo 1994 m., padedant Kanados Desjardins kredito unijų judėjimui ir Jungtinių Amerikos Valstijų tarptautinei vystymo agentūrai.

Kredito unijų veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymas (toliau – įstatymas).

Kredito unija yra kooperatiniais pagrindais įsteigta kredito įstaiga, teikianti paslaugas tik savo nariams. Kredito unijos nariai sudaro bendrą santaupų fondą, iš kurio teikia savitarpio paskolas vienas kitam, nustatydami sau priimtinas sąlygas. Savitarpio paskolos išduodamos įvairiems tikslams: būstui remontuoti, verslui plėtoti, statybai, mokslo reikmėms, atostogoms, žemės ūkio veiklai plėtoti ir pan. Kadangi dauguma kredito unijų yra sukurtos SVV subjektų, žemdirbių, ūkininkų iniciatyva, todėl ir dauguma kredito unijų išduodamų savitarpio paskolų yra skirtos

SVV remti: pirkti įrangą, pašarus, trąšas, grūdus, žemės ūkio padargus. Pradedantieji verslininkai savitarpio paskolas dažniausiai ima barams, kavinėms, mažoms ar specializuotoms parduotuvėms įrengti.

Vienam kredito unijos nariui leidžiama duoti savitarpio paskolų suma negali viršyti dešimteriojo to nario pajaus¹ dydžio bei 10% kredito unijoje sukauptų indėlių ir kredito unijos paimtų paskolų sumos. Paskola turi būti užtikrinta įkeitimu, hipoteka, laidavimu ar garantija.

Kredito unija priima indėlius iš savo narių, kitų kredito unijų, kredito unijų asociacijų, Lietuvos centrinės kredito unijos ir kai kurių visuomeninių organizacijų. Palūkanos, kurias moka kredito unijos, svyruoja, tačiau yra 2–4% didesnės nei komerciniuose bankuose.

Nariai į unijas vienijasi pagal tam tikrą bendrą kriterijų: darbas toje pačioje įmonėje, įstaigoje, profesinis bendrumas, priklausymas kokiam nors formaliam asmenų junginiui, gyvenimas toje pačioje gyvenamojoje vietovėje.

Kredito uniją gali steigti fiziniai ar fiziniai ir juridiniai asmenys. Steigėjais gali būti ne mažiau kaip 5 Lietuvos Respublikos fiziniai asmenys. Kartu su fiziniiais asmenimis kredito uniją steigiančių juridinių asmenų skaičius turi būti mažesnis už steigėjais esančių fizinių asmenų skaičių.

Mažiausias kredito unijos narių skaičius yra 50, įskaitant steigėjus. Minimalus kredito unijos nario fizinio asmens pajaus dydis yra 100 litų, juridinio asmens – 1000 litų. Kredito unijos savo įstatuose

¹ Kredito unijos nario pajus – vieno kredito unijos nario piniginė įmoka į kredito unijos pajinį kapitalą.

gali numatyti ir didesnę minimalų pajaus dydį. Vienos kredito unijos minimalus pajinis kapitalas negali būti mažesnis kaip 15 tūkst. litų.

Remiantis Lietuvos banko duomenimis, 2003 m. sausio 1 d. Lietuvoje veikė 53 kredito unijos. 2002 m. buvo įsteigta 13 naujų kredito unijų – daugiausiai nuo kredito unijų steigimosi pradžios.

1 lentelė. Kredito unijų turto ir įsipareigojimų dinamika 2002 01 01–2003 01 01

Eil. Nr.	Straipsnio pavadinimas	Suma (tūkst. Lt)	
		2002 01 01	2003 01 01
1.	Turtas (aktyvai)	33 837,6	70 103,7
2.	Suteiktos paskolos	21 063,7	45 885,9
3.	Indėliai	26 514,1	56 514,6
	iš jų kredito unijų narių ir asocijuotų narių	20 676,0	50 090,4

Duomenų šaltinis: Lietuvos bankas

1 lentelėje pateiktų duomenų analizė rodo, kad praėjusiais metais kredito unijų veikla sparčiai plėtėsi. 2002 m. veikusių kredito unijų:

- turtas išaugo 2,1 karto ir 2003 m. sausio 1 d. sudarė 0,41% komercinių bankų turto;
- suteiktų paskolų suma padidėjo 2,2 karto ir sudarė 65% kredito unijų turto;
- priimti indėliai išaugo 2,1 karto, didžiausią jų dalį – 89% – sudarė kredito unijų narių ir asocijuotų narių indėliai.

Jeigu norite tapti kredito unijų nariais arba sužinoti, kaip įsteigti kredito uniją, galite konsultuotis Asociacijoje Lietuvos kredito unijos.

ASOCIACIJA LIETUVOS KREDITO UNIJOS

1997 m. lapkričio 27 d. buvo įsteigtas

Lietuvos kredito unijų centras – Asociacija Lietuvos kredito unijos (ALKU). Centras atstovauja kredito unijoms Lietuvoje ir užsienyje, teikia asociacijos nariams mokslinę-metodinę ir techninę pagalbą vadybos, finansų, rinkodaros ir informacinių technologijų srityse.

2003 m. sausio 31 d. ALKU priklausė 45 kredito unijos, vienijusios 21 tūkst. narių. ALKU priklausančios kredito unijos 2002m. sausio 31 d. – 2003 m. sausio 31 d. uždirbo 121 tūkst. litų pelno, laikomų indėlių suma buvo lygi 61 mln. litų, išduotų paskolų suma sudarė 45 mln. litų (2 lentelė). Vidutinė paskolų palūkanų norma buvo lygi 10%. 2002 m. sausio 31 d. – 2003 m. sausio 31 d. SVV plėtrai buvo išduotos 1125 paskolos už 10 mln. litų (22% išduotų paskolų sumos).

2 lentelė. ALKU išduotos paskolos 2002 01 31–2003 01 31

Paskolos tikslas	Paskolų skaičius	Paskolų suma, Lt	Paskolų vidurkis, Lt
SVV plėtra	1 125	9 933 547,71	8 829,82
Įranga	439	3 531 935,74	8 045,41
Pašarai, trąšos	851	6 211 684,74	7 299,28
Gyvuliai	257	1 409 413,46	5 484,10
Pastatų statyba	176	2 262 150,85	12 853,13
Buitinė technika	150	281 128,66	1 874,19
Pirmojo būtinumo prekės	1 022	1 980 400,52	1 937,77
Baldai	178	432 408,21	2 429,26

Paskolos tikslas	Paskolų skaičius	Paskolų suma, Lt	Paskolų vidurkis, Lt
Automobilis	443	1 661 351,45	3 750,23
Namas (butas)	489	3 553 777,18	7 267,44
Namo (buto) remon- tas	1 523	5 679 998,87	3 729,48
Atostogos	19	57 414,88	3 021,84
Studijos	293	559 764,92	1 910,46
Kita	1 479	7 647 313,80	5 170,60
Iš viso	8 444	45 202 290,99	5 353,18

Duomenų šaltinis: Asociacija Lietuvos kredito unijos.

Nuo 1997 m. ALKU įgyvendina projektą „Mažų paskolų programa“ (toliau – projektas), finansuojamą SOROS Ekonominio vystymo fondo lėšomis. Projekto tikslai yra šie:

- plėtoti SVV bei žemės ūkį kaimo vietovėse;
- remti kredito unijų veiklą ir skatinti kredito unijų narių skaičiaus augimą;
- plėtoti kredito unijų asociacijos veiklą.

Kredito unijos, turėdamos paskolas prašytojo paraišką paskolai gauti ir stokodamos savų lėšų SVV plėtrai, kreipiasi į ALKU, prašydamos skirti lėšų iš projekto. Pagrindinės paskolų suteikimo sąlygos:

- paskolos prašytojo narystė kredito unijoje;
- kredito unijos paskolų komiteto teigiamas paraiškos įvertinimas.

Grąžintos paskolos toliau naudojamos SVV finansuoti.

LIETUVOS CENTRINĖ KREDITO UNIJA

2002 m. lapkričio 28 d. pradėjo veiklą Lietuvos centrinė kredito unija (LCKU).

Teisės aktai

Lietuvos Respublikos centrinės kredito unijos įstatymas (Žin., 2000, Nr. 45–1288; 2001, Nr. 39–1350)

Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymas (Žin., 1995, Nr. 26–578; 1997, Nr. 114–2870; 2000, Nr. 45–1289; 2001, Nr. 23–762; 2002, Nr. 65–2639)

Ją įsteigė 28 kredito unijos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė. LCKU – kooperatiniais pagrindais sukurta kredito įstaiga, kurios veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos centrinės kredito unijos įstatymas.

LCKU vykdo šias funkcijas:

- palaiko kredito unijų likvidumą;
- priima indėlius iš kredito unijų asociacijų, Lietuvos Respublikoje įregistruotų visuomeninių organizacijų, religinių bendruomenių, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir (ar) savivaldybių įgaliotų institucijų, Lietuvos Respublikos, tarptautinių ir (ar) užsienio valstybių labdaros (paramos) fondų ir finansų institucijų;
- teikia paskolas, garantijas bei finansinę pagalbą kredito unijoms LCKU narėms;
- stebi ir tikrina kredito unijas LCKU nares, teikia informaciją, siūlymus bei rekomendacijas priežiūros institucijai dėl nustatytų pažeidimų;
- atlieka kitas Lietuvos Respublikos centrinės kredito unijos įstatyme nustatytas funkcijas.

Remiantis Lietuvos banko duomenimis, 2003 m. sausio 1 d. LCKU turtas sudarė 6,2 mln. litų. LCKU buvo priėmusi indėlių už 0,8 mln. litų ir buvo suteikusi paskolų už 0,5 mln. litų.

Lizingas

Kontaktai

Lietuvos lizingo asociacija

Konstitucijos pr. 12, LT-2005 Vilnius
Tel. (5) 273 31 99, faks. 273 52 43
El. paštas info@lease.lt
<http://www.lease.lt>

UAB „Hanza Lizingas“

Geležinio Vilko g. 18 A, LT-2004 Vilnius
Tel. (5) 278 64 00, faks. 278 64 01
El. paštas info@lizingas.lt
<http://www.hansa.lt>

UAB „Vilniaus banko lizingas“

Saltoniškių g. 12, LT-2004 Vilnius
Tel. (5) 239 04 90, faks. 239 04 50
El. paštas vbl@vbl.lt
<http://www.vbl.lt>

UAB „NORD/LB lizingas“

Smolensko g. 6, LT-2006 Vilnius
Tel. (5) 239 73 30, faks. 239 73 31
El. paštas lizingas@nordlb.lt
<http://www.nordlb.lt/lizingas>

UAB „Parex lizingas“

Ukmergės g. 12, LT-2005 Vilnius
Tel. (5) 275 38 87, faks. 272 86 76
El. paštas parexliz.lt@post.omnitel.net
<http://www.parex.lt/parex.lizingas>

UAB „Snoro lizingas“

Goštauto g. 40 A, LT-2000 Vilnius
Tel. (5) 249 75 68, faks. 249 76 76
El. paštas info@sl.lt
<http://www.sl.lt>

UAB „Ūkio banko lizingas“

K. Donelaičio g. 60, LT-3000 Kaunas
Tel. (37) 40 72 00, faks. 40 72 03
El. paštas info@ubl.lt
<http://www.ubl.lt>

UAB „Šiaulių banko lizingas“

Vilniaus g. 167, LT-5419 Šiauliai
Tel. (41) 42 08 55, faks. 42 34 73
El. paštas lizingas@sb.lt
<http://www.sblizingas.lt>

UAB „Sampo banko lizingas“

Geležinio Vilko g. 18 A, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 210 93 50, faks. 210 93 51
El. paštas lizingas@sampo-bankas.lt
<http://www.sampo.lt>

UAB „Medicinos banko lizingas“

Pamėnkalnio g. 40, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 262 28 19, faks. 262 25 03
El. paštas lizingas@medbank.lt
<http://www.medbank.lt>

UAB „Nordea Finance Lithuania“

Didžioji g. 18/2, LT-2001 Vilnius
Tel. (5) 236 13 80, faks. 236 13 81
El. paštas inf@nordeafinance.lt
<http://www.nordeafinance.lt>

UAB „Afin Baltica“

Šeimyniškių g. 1 A, LT-2500 Vilnius
Tel. (5) 275 88 01, faks. 275 88 03
El. paštas alfredas.vilkevicius@afinbaltica.com
<http://www.afinleasing.com>

Lizingas – tai netradicinė finansavimo sistema, jungianti ilgalaikės nuomos ir kreditavimo elementus. Ekonominiu požiūriu lizingas – tai ilgalaikis kreditas prekių forma, kai išnuomos priemonės savininkas už suteiktą daiktinę paskolą gauna palūkanas.

Lizingas ypač palankus MVI, nes:

- įsigyjant prekę nereikalingas išorinis finansavimo šaltinis;
- prekę galima naudoti dar nesumokėjus visos jos vertės;

- už prekę atsiskaitoma mokant fiksuotas sumas su fiksuotomis palūkanomis (apsisaugoma nuo infliacijos);
- išsigyjant prekę atidedami mokėjimai, o tai leidžia efektyviau valdyti įmonės išteklius – nusipirkti reikiamų žaliavų, atsargų ar kt.

Lizingas, palyginti su bankų teikiama paskolomis, – palankesnė verslo finansavimo forma:

- lizingo teikėjas kur kas lanksčiau nei bankai prisitaiko prie kliento poreikių;
- palūkanos paprastai yra mažesnės nei banko kreditų;
- nereikalaujama užstato;
- lizingas nesumažina įmonės galimybių skolintis iš kitų šaltinių.

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas apibrėžia lizingo (finansinės nuomos) sutarties sampratą bei reglamentuoja šios sutarties sudarymą. Pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį viena šalis (lizingo davėjas) įsipareigoja įgyti nuosavybės teise iš trečiojo asmens (lizingo objekto tiekėjo) kitos šalies (lizingo gavėjo) nurodytą daiktą ir perduoti jį lizingo gavėjui valdyti ir naudoti verslo tikslais už užmokestį su sąlyga, kad, sumokėjus visą lizingo sutartyje numatytą kainą, daiktas pereis lizingo gavėjui nuosavybės teise, jeigu sutartis nenumato ko kita.

Lizingo sutarties dalyku gali būti bet kurie nesunaudojami kilnojamieji ir nekilnojamieji daiktai, išskyrus žemę ir gamtos išteklius.

Klasikiniam lizingui būdinga trišalė sutartis, kai sandoryje dalyvauja trys šalys – lizingo davėjas (nuomotojas), lizingo gavėjas (nuomininkas) ir lizingo objekto tiekėjas. Svarbiausias vaidmuo lizingo operacijoje tenka lizingo davėjui. Sudaręs su lizingo gavėju lizingo sutartį, nuomotojas perka įrangą, transporto prie-

mones, pastatus ar kitą materialųjį turtą ir, įrašęs juos į savo balansą, išnuomoja lizingo gavėjui už tam tikrą mokestį. Lizingo davėju gali būti:

- finansinės lizingo bendrovės, kurias lizingo operacijoms vykdyti sukuria bankai;
- specializuotos lizingo bendrovės, kurios, be finansinių paslaugų teikimo, prižiūri ir remontuoja išnuomotą turtą, konsultuoja turto eksploatavimo klausimais ir kt. ar palaiko ryšius su tam tikros įrangos gamintojais arba jų atstovais;
- įmonės, kurioms lizingo veikla nėra pagrindinis verslas. Paprastai tokios įmonės turi finansinių išteklių nesudėtingoms lizingo operacijoms finansuoti.

Antrasis lizingo sandorio dalyvis yra lizingo gavėjas. Lizingo gavėju gali būti juridinis ar fizinis asmuo. Trečiasis lizingo operacijos dalyvis yra lizingo objekto tiekėjas, kuriuo gali būti tik juridinis asmuo: gamybos ar prekybos įmonė.

Lizingo operacijose gali dalyvauti ir brokerinės lizingo įmonės. Jos tiesiogiai nefinansuoja objekto, bet atlieka tarpininke funkcijas tarp lizingo objekto tiekėjo, lizingo davėjo ir lizingo gavėjo.

Lizingo sandoriai yra dviejų tipų:

- finansinis lizingas (išperkamoji nuoma), kai, pasibaigus lizingo sutarčiai, turtas pereina kliento nuosavybėn;
- veiklos lizingas, kai turtu klientas naudojasi tik lizingo sutarties laikotarpiu. Pastaruoju atveju klientui gali būti suteikiama teisė pasibaigus sutarties laikotarpiui nuomojamą turtą nusipirkti.

FINANSINIS LIZINGAS (IŠPERKAMOJI NUOMA)

Finansinis lizingas (išperkamoji nuoma) yra tokia lizingo rūšis, kai klientas

per nuomos laikotarpį sumoka visą turto įsigijimo kainą, palūkanas bei PVM ir, pasibaigus nuomos laikotarpiui, tampa turto savininku. Dažniausiai finansinis lizingas (išperkamoji nuoma) yra ilgalaikis sandoris. Išnuomotas turtas įtraukiamas į kliento balansą ir klientas skaičiuoja jo nusidėvėjimą. Finansiniu lizingu (išperkamoja nuoma) naudojasi įmonės ir fiziniai asmenys, įsigyjantys gamybos įrangą, lengvuosius automobilius ir ūkines transporto priemones bei nekilnojamuosius daiktus.

Lietuvos lizingo asociacijos 2003 m. birželio 30 d. duomenimis, Lietuvoje finansinis lizingas sudaro 95% visų lizingo sandorių.

VEIKLOS LIZINGAS

Veiklos lizingas yra nuomos sandoris, kai lizingo bendrovė įsigyja kliento pageidaujamą turtą ir perduoda jį klientui naudotis iki nustatyto termino. Pasibaigus sutarčiai, turtas grąžinamas lizingo bendrovei. Jei klientas pageidauja, jam suteikiama galimybė pasibaigus nuomos laikotarpiui turtą nusipirkti už kainą, lygią iš anksto sutartyje nustatytai likutinei turto vertei. Šiuo būdu įmonės dažniausiai nuomojasi automobilius. Nuomos įmokos įtraukiamos į įmonės sąnaudas. Viena iš veiklos lizingo rūšių yra nuoma su visišku aptarnavimu, kai kliento mokami nuomos mokesčiai apima visas su turto naudojimu susijusias paslaugas.

Veiklos lizingo sutartyse dažniausiai numatoma teisė nuomininkui pirma laiko nutraukti sutartį ir grąžinti objektą savininkui. Nuomininkui tai aktualu, nes jis turi galimybę grąžinti priemonę, jeigu ji moraliai paseno, tapo nereikalinga arba atsirado finansinių lėšų įsigyti techniniu ir technologiniu požiūriu efektyvesnę priemonę.

Pagal Lietuvos lizingo asociacijos 2003 m. birželio 30 d. duomenis, Lietuvoje veiklos lizingas nėra pakankamai išplėtotas ir sudaro tik apie 5% visų lizingo sandorių.

LIZINGO PASLAUGOS MVĮ

2003 m. birželio 11 d. Taline “Hansa Capital” pasirašė sutartį, pagal kurią Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB) suteikė 30 mln. eurų paskolą lizingo paslaugų teikimui Lietuvos, Latvijos ir Estijos MVĮ. Įgyvendinant šią sutartį taip pat naudojama ES Phare programos parama, skirta lizingo administavimo išlaidoms padengti. Pagrindinės lizingo sąlygos:

- maksimali įgyjamo turto kaina – 125 tūkst. eurų;
- lizingo terminas – iki 5 metų.

Įmonės, norinčios įsigyti turtą pagal nurodytą programą, turi atitikti šiuos reikalavimus:

- darbuotojų skaičius turi būti ne didesnis kaip 100;
- įmonės metinė apyvarta turi neviršyti 138 mln. Lt.

Palūkanų norma nustatoma kiekvienam konkrečiam įgyjamam objektui atskirai.

LIZINGO RINKA

Lietuvoje lizingo rinkoje dominuoja dvi bendrovės – UAB „Hanza lizingas“ ir UAB „Vilniaus banko lizingas“, kurios užima apie 75% rinkos.

Pagal Lietuvos lizingo asociacijos 2003 m. birželio 30 d. duomenis, jos narių – 11 bendrovių lizingo portfelis siekė 2,128 mlrd. Lt. Asociacijos narių rinkos dalys lizingo portfelyje sudarė: UAB „Hanza lizingas“ – 38,6%, UAB „Vilniaus banko lizingas“ – 36,0%, UAB „Snoro lizingas“ – 5,3%, UAB „Sampo

banko lizingas“ – 4,6%, UAB „NORD/LB lizingas“ – 4,4%, UAB „Afin Baltica“ – 3,7%, UAB „Ūkio banko lizingas“ – 2,7%, UAB „Nordea Finance

Lithuania“ – 2,1%, UAB „Šiaulių banko lizingas“ – 1,5%, UAB „Parex lizingas“ ir UAB „Medicinos banko lizingas“ – po 0,6%.

Teisės aktai

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 74–2262, Nr. 77 (atitaisymas), Nr. 80 (atitaisymas), Nr. 82 (atitaisymas))

Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas (Žin., 1999, Nr. 66–2127; 2000, Nr. 20–495, Nr. 42–1187; 2001, Nr. 64–2329)

Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas (Žin., 2001, Nr. 110–3992; 2002, Nr. 65–2636, Nr. 73–3086, Nr. 123–5517)

Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (Žin., 2002, Nr. 73–3085, 123–5539; 2003, Nr. 15–601, Nr. 42–1925)

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 24 d. nutarimas Nr. 748 „Dėl Mokesčių mokėjimo muitinėje tvarkos“ (Žin., 1996, Nr. 61–1448; 1997, Nr. 44–1085; 1998, Nr. 7–140, Nr. 21–541, Nr. 91–2523; 2000, Nr. 1–14, Nr. 82–2490; 2001 Nr. 29–931, Nr. 35–1198, Nr. 52–1842; 2002, Nr. 5–174)

Faktoringas

Kontaktai

AB bankas „Snoras“

A. Vivulskio g. 7, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 213 13 05, 216 27 95, faks. 231 01 55
El. paštas info@snoras.com
<http://www.snoras.com>

AB „Parex“ bankas

K. Kalinausko g. 13, LT-2009 Vilnius
Tel. (5) 266 47 32, 266 47 35, faks. 266 47 61
El. paštas r.vaboliene@parex.lt, g.zdaneviciene@parex.lt
<http://www.parex.lt>

AB Vilniaus bankas

Gedimino pr. 12, LT-2600 Vilnius
Tel. (5) 268 23 86, 268 24 16, 268 12 56, faks. 261 26 29
El. paštas factoring@vb.lt
<http://www.vb.lt>

UAB „Hanza Lizingas“

Geležinio Vilko g. 18 A, LT-2004 Vilnius
Tel. (5) 278 64 60, 278 64 35, faks. 278 64 29
El. paštas info@lizingas.lt
<http://www.hanzalizingas.lt>

UAB „NORD/LB Lizingas“

(buvusi UAB „Lietuvos žemės ūkio banko lizingas“)
Smolensko g. 6, LT-2006 Vilnius
Tel. (5) 239 73 36, faks. 239 73 31
El. paštas lizingas@nordlbl.lt
<http://www.nordlbl.lt>

UAB „Šiaulių banko faktoringas“

Vilniaus g. 167, LT-5400 Šiauliai
Tel. (41) 50 29 91, faks. 42 34 37
El. paštas faktoringas@sb.lt
<http://www.sbfaktoringas.lt>

UAB „Ūkio banko lizingas“

K. Donelaičio g. 20, LT-3000 Kaunas
Tel. (37) 40 72 00, faks. 40 72 03
El. paštas info@ubl.lt
<http://www.ubl.lt>

Faktoringas – prekybos ir apyvartinių lėšų finansavimo paslauga, teikiama įmonėms, kurios susiduria su prekybai ir gamybai plėsti skirtų lėšų stygiu. Tai ypač aktualu sparčiai augančioms MVĮ.

Faktoringas itin sparčiai populiarėja Lietuvos finansų rinkoje. Remiantis Lietuvos lizingo asociacijos duomenimis, faktoringo apyvarta 2002 m., palyginti su 2001 m., išaugo 54% ir sudarė 1,685 mlrd. Lt (2001 m. – 1,091 mlrd. Lt).

2002 m. buvo sudarytos 872 faktoringo sutartys, kurių vertė – 399 mln. Lt.

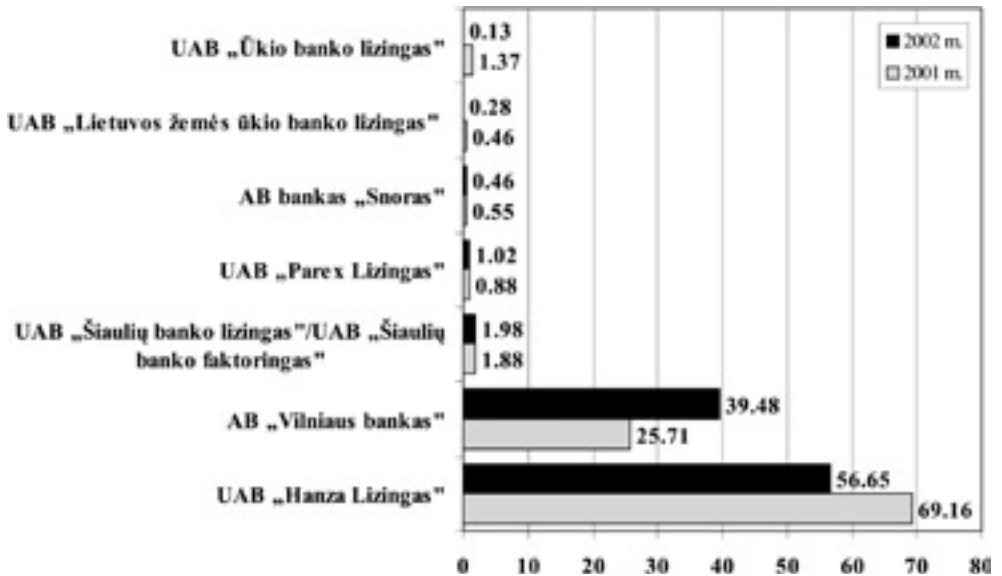
Kaip matyti iš toliau pateikto paveikslu duomenų, didžiausią faktoringo rinkos dalį pagal faktoringo apyvartą 2002 m. buvo užėmusi UAB „Hanza Lizingas“ (56,65%) bei AB Vilniaus bankas (39,48%).

FAKTORINGO SAMPRATA

Faktoringas – piniginio reikalavimo (toliau – reikalavimas), atsiradusio pardavus prekes ar paslaugas (toliau – prekės), perleidimas faktoringo įmonei už pinigus. Faktoringo įmonė – pelno siekiantis juridinis asmuo, kuriam prekių pardavėjas perleidžia reikalavimo teises į prekių pirkėjo mokėjimus už prekes. Lietuvoje faktoringo paslaugas teikia bankai arba bankų dukterinės įmonės.

Faktoringo procese dalyvauja trys šalys (faktoringo proceso dalyviai). Viena šalis – tai prekes parduodanti įmonė. Antra šalis – minėtas prekes perkanti įmonė. Trečia šalis – faktoringo įmonė. Faktoringo įmonė už tam tikrą mokestį superka iš prekių pardavėjo prekių pirkėjams išrašytas PVM sąskaitas faktūras (toliau – sąskaitas faktūras) ir avansu perveda tam tikrą dalį sąskaitos faktūros sumos.

Pavyzdys. Faktoringo rinkos pasiskirstymas pagal faktoringo apyvartą¹ 2001–2002 m., %

Šaltinis: Lietuvos lizingo asociacija

Pastaba: UAB „Lietuvos žemės ūkio banko lizingas“ nuo 2003 m. birželio 6 d. vadinama UAB „NORD/LB Lizingas“.

Likusių sumą, atskaičiusi palūkanas, faktoringo įmonė prekių pardavėjui sumoka tuomet, kai prekių pirkėjas atsiskaito su faktoringo įmone numatytais pirkimo pardavimo sutartyje su prekių pardavėju terminais.

Daugelio prekes parduodančių įmonių atstovai, kurie naudojasi faktoringu, pareiškia tai, kad, taikant šį apyvartinių lėšų finansavimo būdą, nereikia papildomai įkeisti turto – tai labai aktualu sparčiai augančioms įmonėms.

Faktoringo įmonė gali tvarkyti prekių pardavėjo buhalterinę apskaitą, teikti kitas finansines paslaugas, jeigu tai numatyta faktoringo sutartyje.

FAKTORINGO RŪŠYS

Lietuvoje naudojamos šios faktoringo rūšys:

¹ Faktoringo apyvarta – tai faktoringo įmonės per nagrinėjamą laikotarpį administruotų sąskaitų faktūrų suma (Lt).

Vidaus ir tarptautinis faktoringas:

1. vidaus faktoringo operacijos vykdomos tada, kai faktoringo proceso dalyviai yra vienoje šalyje. Faktoringo procesas vyksta pagal anksčiau aprašytą principą;

2. tarptautinio faktoringo operacijos atliekamos tuo atveju, kai vienas iš faktoringo proceso dalyvių yra kitoje šalyje. Šiuo atveju faktoringo procese dalyvauja keturios šalys:

- prekių pardavėjas, vadinamas Lietuvos eksportuotoju;
- prekių pirkėjas, vadinamas užsienio šalies importuotoju;
- prekių pardavėjo faktoringo įmonė, vadinama eksporto faktoriumi (EF);
- prekių pirkėjo faktoringo įmonė, vadinama importo faktoriumi (IF).

Lietuvos eksportuotojas savo reikavimus per EF perleidžia IF. EF avansu perveda Lietuvos eksportuotojui tam tikrą dalį sąskaitos faktūros sumos. Užsienio šalies importuotojas nustatytu laiku moka

įmokas IF, o šis gautus pinigus perveda EF. Kai užsienio šalies importuotojas visą pinigų sumą už prekes per IF perveda EF, pastarasis sumoka Lietuvos eksportuotojui po avanso likusią sumą.

Atvirasis ir uždaroasis (konfidencialusis) faktoringas:

- esant atvirajam faktoringui, prekių pirkėjas informuojamas apie reikalavimo teisės perleidimą faktoringo įmonei;
- esant uždaram (konfidencialiajam) faktoringui, prekių pirkėjas neinformuojamas apie reikalavimo teisės perleidimą faktoringo įmonei.

Faktoringas su regreso teise ir be regreso teisės:

- pasirinkus faktoringą su regreso teise, lėšos gali būti išieškomos iš prekių pardavėjo, jeigu prekių pirkėjas neatsiskaito su faktoringo įmone. Prekių pardavėjas faktoringo sutartyje įsipareigoja apmokėti prekių pirkėjo neapmokėtas sąskaitas faktūras arba perpirkti jas iš faktoringo įmonės;
- pasirinkus faktoringą be regreso teisės, prekių pardavėjas neatsako už prekių pirkėjo nemokumą, nemokumo riziką perduodamas faktoringo įmonei.

FAKTORINGO PASLAUGAS TEIKIANČIOS ĮMONĖS

Informaciją apie įmones, teikiančias faktoringo paslaugas, rasite „Kontaktuose“.

FAKTORINGO SĄLYGOS IR TERMINAI

Kiekviena faktoringo įmonė, sudarydama faktoringo sutartį, įsipareigoja laikytis tam tikrų sąlygų ir terminų, kurie,

atsižvelgiant į prašomo finansuoti projekto rizikos laipsnį, faktoringo įmonės finansines galimybes, skiriasi. Paprastai faktoringo įmonės laikosi šių faktoringo sąlygų ir terminų:

- faktoringo sutarties laikotarpis – iki 12 mėnesių (šalims susitarus gali būti pratęsiamas);
 - faktoringo limitas² – nustatomas vertinant kiekvieną projektą;
 - faktoringo avansas³ – 80–90% sąskaitos faktūros sumos;
 - maksimalus sąskaitų faktūrų apmokėjimo terminas⁴ – 90–120 kalendorinių dienų;
 - minimali faktoringo įmonei pateikiamos sąskaitos faktūros suma – nėra;
 - dokumentų nagrinėjimo terminas – iki 10 darbo dienų.
- Faktoringo įkainiai:
- finansavimo palūkanos⁵ – 5–10% faktoringo avanso (priklauso nuo valiutos, kuria finansuojama);
 - sąskaitos faktūros administravimo mokestis – 0,1–1,0% (priklauso nuo administravimo sudėtingumo, prekių pirkėjo patikimumo ir pan.) sąskaitos faktūros sumos;
 - faktoringo sutarties mokestis – iki 1,0% faktoringo limitu.

Faktoringą būtų galima vertinti ne tik kaip efektyvų ir patikimą, bet ir verslo riziką mažinantį finansų rinkos instrumentą, kuris svarbus MVL, siekiančioms įgyti patikimos įmonės įvaizdį

² Maksimali prekių pirkėjų neapmokėtų sąskaitų suma, kurią nustato faktoringo įmonė.

³ Suma, kurią faktoringo įmonė sumoka prekių pardavėjui pagal sąskaitą faktūrą.

⁴ Laikotarpis, per kurį prekių pirkėjas įsipareigoja sumokėti prekių pardavėjui už prekes.

⁵ Pardavėjo mokamas mokestis faktoringo įmonei už finansavimą

Teisės aktai

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 74–2262)